

РОЗДІЛ IV

Рекреаційна географія та географія туризму

УДК 756.5:338.43(593)

**Наталія Коцан,
Роман Мазурець,
Дмитро Соляний**

Сучасний стан та перспективи розвитку туризму в Таїланді

Розкрито основні аспекти сучасного стану та тенденцій розвитку туризму в Таїланді. Визначено основні види сучасного туризму залежно від національної приналежності, потреби, засобу пересування, часу подорожі, принципу формування ціни на продукт. Досліджено умови й чинники розвитку туризму Таїланду, оскільки економічне піднесення відбувається при значному внеску у ВВП країни сектора послуг, у який входять і туристичні послуги. Проаналізовано найбільш відвідувані іноземними туристами курорти Таїланду, зокрема, Пхукет, Крабі, Хуа-Хін, Ча-Ам, Самуї та низка інших і встановлено наявність широкого вибору готелів, готельних комплексів, міні-готелів та інших закладів для проживання. З'ясовано найбільш популярні види туризму в Таїланді: культурно-пізнавальний, лікувально-оздоровчий та екологічний туризм; менш популярні – гірський і сільський туризм. Розглянуто статистичні дані про туристичні потоки з України до Таїланду за минулі роки та виявлено тенденцію до зростання популярності Таїланду серед українських туристів. Звернено увагу на тенденції та основні напрями розвитку туризму в Таїланді. Висвітлено діяльність Управління з туризму Таїланду в розвитку маловідомих видів туризму і тих, які мають найбільші переваги. Показано діяльність туристичних відомств та їх плани розвитку та популяризації 12 нових туристичних напрямків, які розміщені в різних регіонах королівства, на півночі, північному сході, півдні та в центрі Таїланду. У процесі роботи визначено різноманітність усіх із 12-ти провінцій завдяки своїм виключним кліматичним умовам, культурним цінностям, традиціям, розвагам та кухнею. Узагальнено вивчення сучасного стану туризму й перспективних шляхів його розвитку в Таїланді та встановлено курс на розвиток нових напрямів, пов'язаний із бажанням уряду Таїланду оптимізувати туристичну галузь країни.

Ключові слова: туризм, туристи, тур, турпотік, сезон, відпочинок, пляж, курорт, індустрія, послуги, готель, розвиток, туристичний маршрут.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сьогодні туризм – це потужна світова індустрія, що створює до 10 % світового валового продукту, найважливіша експортна галузь, сфера великих інвестицій, яка приваблює мільйони працівників найрізноманітніших професій та кваліфікацій. Міжнародний туризм як сфера економічної та підприємницької діяльності, торгівлі та обмінів, інформаційної та міжкультурної комунікації – це галузь, де чітко виявляються специфічність й масштабність сучасних процесів і тенденцій глобалізації. Комунікаційний, інформаційний, виробничий, збутовий, освітній туристичний простір повністю охоплено глобалізаційними процесами, які впливають на туристську політику, економіку, технологію, освіту. Тому більшість країн світу в останні роки інтенсивними методами розвивають туристичну сферу, зокрема й така країна Південно-Східної Азії, як Таїланд. Тому вивчення досвіду розвитку сучасної туристичної сфери Таїланду заслуговує наукової уваги.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Проблематикою розвитку туристичної сфери в сучасних умовах, обґрунтуванням займалося багато науковців, зокрема Л. Васильєв [4], Н. Коцан і Р. Мазурець [6], Н. Рогожина [8], Т. Тельнова [10] та ін. Проте наявні на сьогодні публікації не дають повного уявлення про сучасний стан розвитку туризму в Таїланді, що й зумовлює необхідність дослідження цього питання.

Мета роботи – аналіз сучасного стану розвитку туризму в Таїланді та визначення перспектив його розвитку. **Завдання статті** полягає у розкритті умов розвитку та чинників обґрунтування туристичної сфери Таїланду, а також вивчення можливостей її удосконалення.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Дослідження та вивчення проблем сучасного розвитку туризму неможливе без визначення змісту поняття «туризм». Так, на думку В. Азара, туризм – це велика економічна система з різноманітними зв'язками між окремими елементами в межах народного господарства окремої країни, так і зв'язків національної економіки зі світовим господарством загалом [1, с. 21]. Закон України «Про туризм» визначає туристичну діяльність як тимчасовий виїзд особи з місця постійного проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування» [7].

Існують різні підходи до класифікації туристичної діяльності, наприклад, залежно від національної приналежності – національний і міжнародний туризм; залежно від потреби: лікувальний, рекреаційний, спортивний, пізнавальний, туризм із діловими цілями, конгресний, релігійний, ностальгійний, транзитний, самодіяльний туризм; залежно від засобу пересування – автомобільний, залізничний, авіаційний, водний, автобусний, велосипедний, пішохідний; залежно від часу подорожі – сезонний та несезонний; залежно від принципу формування ціни на продукт – комерційний та соціальний (дотаційний) туризм [4]. Туризм продовжує залишатися однією з найважливіших галузей економіки Таїланду. У 2017 р. доходи від туризму збільшилися на 6,6 % і склали понад 21,9 % ВВП країни (в 2016 р. – 20,6 %). Загальна кількість іноземних туристів, які відвідали Таїланд в 2017 р. вперше перевищила 35 млн осіб (табл. 1). Згідно з оцінками Управління з туризму Таїланду, витратили в Королівстві становили понад 1,81 трлн бат (57 млрд дол. США) [1].

Таблиця 1

Кількість іноземних туристів, які відвідали Таїланд у 2014–2017 рр., та їх внесок у ВВП*

Рік	Кількість туристів, тис. осіб	Динаміка, %	Частка туризму у ВВП, %
2017	35 381,2	+6,50	21,9
2016	32 588,3	+8,91	20,6
2015	29 881,1	+20,44	19,3
2014	24 809,7	-6,54	17,1

* Складено за: [11].

Приблизно 68,4 % іноземних туристів, які відвідали Таїланд у 2017 р., були громадянами країн-членів АСЕАН, а також Китаю, Республіки Корея, Японії, Індії, Росії, США та Великобританії.

На сьогодні на території Королівства Таїланд є понад 10 тис. пам'яток, 1000 з яких має у своєму розпорядженні потенціал для подальшого залучення туристів. Характерно, що більше половини туристів, які відвідали Таїланд (близько 55 %), зазвичай, повертаються відпочивати в Королівство знову. Піком туристичного сезону вважається період Різдвяних і Новорічних свят. Рівень заповнюваності готелів у Таїланді досить високий (табл. 2).

Таблиця 2

Заповнюваність готельних номерів у Таїланді в 2013–2017 рр., %*

Роки	2013	2014	2015	2016	2017
%	73,0	65,0	58,33	66,0	68,57

* Складено за: [9].

Можна виділити групи чинників, які приваблюють туристів до Тайланду. Так, близько 40 % респондентів зацікавлені групою факторів «море – сонце – пісок – шопінг» (рис. 1). Тенденція відпочинку виключно за принципом «море – сонце – пісок», на сьогодні менш приваблива.

Рис. 1. Групи чинників, які цікавлять туристів у Тайланді [2; 8;10]

У зв'язку з нерівномірним розподілом туристичного потоку по території країни владою Тайланду в 2018 р. було розгорнуто компанію, що отримала назву «Відкриваємо нові відтінки Тайланду» («Open to the New Shades of Thailand») [11]. Основною метою нової кампанії стало збільшення іноземного турпотоку в Бангкок й низку центральних і північних провінцій на «хвилі» зростаючого інтересу до тайландської гастрономії, культурних цінностей і пляжного відпочинку. В результаті, кількість іноземних туристів, що відвідали в I кварталі 2018 р. провінції Чіанграй, Чіангмай і Сукхотхай, збільшилася порівняно з відповідним періодом попереднього року на 50 %. У провінції Чіанграй був зафіксований приріст у 80 %, у провінції Сукхотхай – 50 %, а в провінції Чіангмай – на 30 %. Туристів з азіатських країн більше притягували місцеві звичаї й традиції, а відвідувачів з європейських держав (Франції, Німеччини, Великобританії) переважно цікавили культурні пам'ятки старовини й історичні руїни. Місто Сукхотхай, в якому 700 років тому було засновано Королівство Сіам, відвідало в 1,5 рази більше іноземних туристів, ніж у попередньому році, причому більше половини серед них становили європейці [10, с. 97].

Кількість туристів, залучених можливістю пляжного відпочинку, зросла в I кварталі 2018 р. в 2 рази, а кількість відвідувачів національного парку Кхао Яй – у 2,6 рази. Основні місця любителів пляжного відпочинку загалом залишилися колишніми, але кількість відпочиваючих у Паттайя збільшилася на 40 %, на о. Пхукет і в Хуа Хіні – на 20 %, а на о. Самуї та в Крабі – на 10 %.

Аналізуючи статистичні дані туристичних потоків з України до Тайланду за минулі роки, приходимо до висновку, що тенденція до зростання популярності Тайланду простежується й в українських туристів. За даними Туристичного управління Тайланду, якщо в 2015 р. країну відвідало 41 233 українці, то в 2016 р. їх кількість вже збільшилася на 9,08 % – до 44 978 осіб, а за період із січня по вересень 2017 р. в країні побувало 32 177 українців, що на 10,61 % більше, ніж за аналогічний період попереднього року [11].

Найулюбленишим приморським курортом в українців продовжує залишатися Паттайя. У 2017 р. кількість українців, які відпочили в Паттайї, зросла майже в півтора рази, порівняно з 2016 р. Серед пляжних регіонів, як і раніше, популярний Пхукет, за ним ідуть острови Чанг й Самуї, й замикає п'ятірку лідерів провінція Крабі. Значно зросла кількість туристів у Бангкоку. Крім того, Бангкок користується чималим попитом у сімей із дітьми, що пояснюється різноманітням розваг як для малюків, так і для підлітків. При цьому поки дуже невелика популярність північних регіонів і відносно нових пляжних, як, скажімо, регіон Кхао Лак у провінції Пханг Нга або острови Андаманського моря.

Український рейтинг популярності курортів відрізняється від світового. Згідно «Trip Advisor Travelers 'Choice 2017», список найпопулярніших регіонів виглядає так: Бангкок, Чіангмай, Крабі, Паттайя, Пхукет, Хуа Хін, Кхао Лак і Самуї. Якщо говорити про рівень готелів, то характерно те, що найчастіше туристи з України вибирають для відпочинку трьохзіркові й чотиризіркові готелі [3]. Українці поки не найбільш мандрівна нація. Проте, сподіваємося, що з кожним роком кількість туристів серед них буде зростати, й у недалекому майбутньому відпустка в Таїланді стане такою ж доступною, як сьогодні для туристів із Китаю та Малайзії.

Влада Таїланду дуже зацікавлена в подальшому динамічному розвитку туризму. Сьогодні Міністерство туризму Таїланду розглядає можливість про введення 5-річних віз для іноземців. У відомстві вважають, що сусідня Малайзія багато в чому виграла завдяки візам терміном на 10 років, і цей досвід слід перейняти. Завдяки такому нововведенню Таїланд стане більш конкурентоспроможним порівняно з сусідами. Осінь 2016 р. поклала початок розробці нової програми спортивного туризму, яка повинна привернути більше мандрівників з інших країн і надати поштовх розвитку для економіки країни. Також динамічно розвивається такий незвичайний вид туризму, як медичний туризм. Міністерство охорони здоров'я Таїланду спільно з Міністерством туризму взялися до розробки програми з метою просування країни в сфері медичного туризму. Проект розрахований на 10 років. Зараз Таїланд – одна з провідних країн Азії у сфері медицини. Потік туристів, які приїжджають лікуватися в Королівство, зростає з початку 2000-х рр. Основні чинники – низька вартість медичного лікування при високій якості послуг у приватних клініках. У 2014 р. чиновники туристичного відомства Таїланду заявили про плани розвитку та популяризації 12 нових туристичних напрямків. У список потрапили провінції Лампанг, Пхетчатбун, Нан, Бурірам, Лой, Самутсонгкран, Ратчабурі, Трат, Чантхабури, Транг, Чумпхон і Накхонситхаммарат. Розміщені в різних регіонах королівства, на півночі, північному сході, півдні та в центрі Таїланду, ці 12 провінцій пропонують свої виключні кліматичні умови, культурні цінності, традиції, розваги та кухню [12].

Учасники туристичного ринку впевнені, що у кожного з цих напрямків є свої переваги. Проблема в тому, що для їх популяризації необхідний цілий комплекс заходів із боку як туристичного відомства Таїланду, так і туроператорів. Курс на розвиток нових напрямків пов'язаний із бажанням уряду Таїланду оптимізувати туристичну галузь. Зараз усім відоме місто Паттайя, де давно сформувалися туристичні потоки на острівні курортні зони й помітно зросла зацікавленість до провінції Крабі. При цьому в інших провінціях є свої визначні пам'ятки, але поки вони знаходяться в стороні від туристичних маршрутів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У Таїланді найбільш привабливим місцем туристичного призначення є пляжний відпочинок, а перспективами розвитку туризму, безпосередньо не пов'язаного з пляжним відпочинком – туристичні напрями, які останнім часом активно розвиваються в країні, зокрема, медичний, спортивний та екологічний. Таїланд має великий потенціал у зростанні туристичної галузі країни за рахунок туристів із розвинутих країн Азійського регіону, що, у свою чергу, дасть змогу збільшити залучення прямих інвестицій та доходів у бюджет. Можливість запропонувати велику кількість туристичних послуг за помірну низьку ціну робить Таїланд постійно зростаючим туристичним місцем. Тому й надалі особлива увага повинна приділятися розробці нових туристичних маршрутів до Таїланду з метою зміцнення конкурентоспроможності сфери послуг та наданню нового імпульсу розвитку індустрії туризму в Україні.

Джерела та література

1. Азар В. И. Экономика и организация международного туризма / В. И. Азар. – М. : Экономика, 1999. – 247 с.
2. Васильев Л. Е. Таиланд в начале XXI в. Актуальные проблемы и перспективы / Л. Е. Васильев. – М. : ИНФРА, 2010. – 368 с.
3. Довга Н. Таиланд: умножение возможностей / Н. Довга [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://ru.sayamatravel.com/files/memo/>
4. Зорин И. В. Феномен туризма: Избр. соч.: Миссия и функции туризма. Этнологические начала путешествий. Профессиональное туристское образование. Образование и карьера в туризме / И. В. Зорин. – М. : Наука, 2005. – 552 с.

5. Келлер П. Основы туристского образования и исследований туризма в современном обществе / П. Келлер // Вестник РМАТ. – 2011. – № 2. – С. 4–6.
6. Коцан Н. Н. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму / Н. Н. Коцан, Р. Р. Мазурець // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2008. – № 6. – С. 148–153.
7. Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України від 18.11.2003. – № 1282-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 13. – С. 180.
8. Рогожина Н. Г. АСЕАН: итоги, проблемы, перспективы : сборник статей / Н. Г. Рогожина ; ИМЭМО. – М. : Ин-т востоковедения РАН, 1988. – 172 с.
9. Рост туризма в Таиланде [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ukrpersonal.com/tourism.html>
10. Тельнова Т. П. Туристско-рекреационный потенциал Китая и Таиланда: сравнительно-географический аспект / Т. П. Тельнова // Перспективы развития современных математических и естественных наук : сб. науч. тр. по итогам междунар. науч.-практ. конф. – Воронеж, 2017. – С. 95–98.
11. Visitor Statistics, Department of Tourism Thailand [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.google.com>
12. Travel and tourism competitiveness reports (Thailand) // World Economic Forum [Electronic resource]. – Access mode : <http://reports.weforum.org/2018/economies/>.

References

1. Azar V. Y. Ekonomyka y orhanyzatsiya mezhdunarodnoho turyzma / V. Y. Azar. – M. : Ekonomyka, 1999. – 247 s.
2. Vasylev L. E. Tayland v nachale XXI v. Aktualnye problemy y perspektyvy / L. E. Vasylev. – M. : YNFRA, 2010. – 368 s.
3. Dovha N. Tayland: umnozhenye vozmozhnostei / N. Dovha [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <https://ru.sayamatravel.com/files/memo/>.
4. Zoryn Y. V. Fenomen turyzma: Yzbr. soch.: Myssiya y funktsyy turyzma. Etnolohycheskye nachala puteshestviy. Professyonalnoe turystskoe obrazovanye. Obrazovanye y karera v turyzme / Y. V. Zoryn. – M. : Nauka, 2005. – 552 s.
5. Keller P. Osnovy turystskoho obrazovanya y yssledovanyi turyzma v sovremennom obshchestve / P. Keller // Vestnyk RMAТ. – 2011. – № 2. – S. 4–6.
6. Kotsan N. N. Suchasni tendentsii rozvytku nizhnarodnoho turyzmu / N. N. Kotsan, R. R. Mazurets // Nauk. visn. Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky. Seriiia : Mizhnarodni vidnosyny. – 2008. – № 6. – S. 148–153.
7. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro turyzm»: Zakon Ukrainy vid 18.11.2003. – № 1282-IV // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2004. – № 13. – S. 180.
8. Rohozhyna N. H. ASEAN: Ytohy, problemy, perspektyvy : sbornyk statei / N. H. Rohozhyna ; YMEMO RAN. – M. : Yn-t vostokovedeniya RAN, 1988. – 172 s.
9. Rost turyzma v Taylande [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa: <http://ukrpersonal.com/tourism.html>
10. Telnova T. P. Turystsko-rekreatsyonnyi potentsyal Kytaia y Taylanda: sravnytelno-heohrafycheskyi aspekt / T. P. Telnova // Perspektyvy razvytyia sovremennykh matematycheskykh y estestvennykh nauk : sb. nauch. tr. po ytoham mezhdunar. nauch.-prakt. konf. – Voronezh, 2017. – S. 95–98.
11. Visitor Statistics, Department of Tourism Thailand [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.google.com>
12. Travel and tourism competitiveness reports (Thailand) // World Economic Forum [Electronic resource]. – Access mode : <http://reports.weforum.org/2018/economies/>.

Коцан Наталья, Мазурец Роман, Соляный Дмитрий. Современное состояние и перспективы развития туризма в Таиланде. Раскрыты основные аспекты современного состояния и тенденций развития туризма в Таиланде. Определены основные виды современного туризма в зависимости от национальной принадлежности, потребности, средства передвижения, времени путешествия, принципа формирования цены на продукт. Исследованы условия и факторы развития туризма Таиланда, поскольку экономический подъем происходит при значительном вкладе в ВВП страны сектора услуг, в который входят и туристические услуги. Проанализированы наиболее посещаемые иностранными туристами курорты Таиланда, в частности, Пхукет, Краби, Хуа Хин, Ча-Ам, Самуи и ряд других и установлено наличие широкого выбора отелей, гостиничных комплексов, мини-отелей и других заведений для проживания. Выявлено наиболее популярными виды туризма в Таиланде: культурно-познавательный, лечебно-оздоровительный и экологический туризм, менее популярные – горный и сельский туризм. Рассмотрены статистические данные о туристических потоках из Украины в Таиланд за прошлые годы и выявлена тенденция к росту популярности Таиланда среди украинских туристов. Обращено внимание на тенденциях и основных направлениях развития туризма в Таиланде. Отражена

деятельность Управления по туризму Таиланда в развитии малоизвестных видов туризма и тех, которые имеют наибольшие преимущества. Показано деятельность туристических ведомств и их планы развития и популяризации 12 новых туристических направлений, которые расположены в разных регионах королевства на севере, северо-востоке, юге и в центре Таиланда. В процессе работы определены разнообразие всех 12-ти провинций благодаря своим исключительным климатическим условиям, культурным ценностям, традициям, развлечениям и кухней. Обобщено изучение современного состояния туризма и перспективных путей его развития в Таиланде и установлен курс на развитие новых направлений связан с желанием правительства Таиланда оптимизировать туристическую отрасль страны.

Ключевые слова: туризм, туристы, тур, турпоток, сезон, отдых, пляж, курорт, индустрия, услуги, гостиница, развитие, туристический маршрут.

Kotsan Natalia, Masurets Roman, Solyanyi Dmytro. Current State and Prospects for Tourism Development in Thailand. The article reveals the main aspects of the current state and trends of tourism development in Thailand. The main types of modern tourism are determined depending on nationality; depending on the need; depending on the vehicle; depending on the time of travel; depending on the principle of price formation for the product. The conditions and factors of tourism development in Thailand are investigated, as economic recovery occurs with a significant contribution to the GDP of the country's services sector which includes travel services. The most visited resorts of Thailand, in particular Phuket, Krabi, Hua-Hin, Cha-Am, Samui and others are analyzed, and a presence of wide selection of hotels, hotel complexes, mini-hotels and other accommodation facilities are noted. The most popular types of tourism in Thailand are found out: cultural-cognitive, health-improving and ecological tourism; less popular - mountain and rural tourism. The data on tourist flows from Ukraine to Thailand over the past years are considered, and a tendency to increase the popularity of Thailand among Ukrainian tourists has been revealed. Attention was paid to the trends and main directions of tourism development in Thailand. The activities of the Tourism Authority of Thailand in the development of little-known types of tourism and those with the greatest advantages are covered. The activities of tourism departments and their plans for the development and promotion of 12 new tourist destinations located in different regions of the kingdom, in the north, north-east, south and in the center of Thailand are shown. The diversity of all 12 provinces is determined by its exceptional climatic conditions, cultural values, traditions, entertainment and cuisine. The study of the current state of tourism and perspective ways of its development in Thailand is generalized, and the course for the development of new directions linked with the desire of the Government of Thailand to optimize the tourism industry of the country has been established.

Key words: tourism, tourists, tour, tour flow, season, rest, beach, resort, industry, services, hotel, development, tourist route.

Стаття надійшла до редколегії
11.09.2018 р.

УДК 911.3:338.43(729.1)

**Ірина Мандрик,
Ірина Медведєва**

Регіональні особливості розвитку туризму на Кубі

Розглянуто регіональні особливості розвитку туризму на Кубі. На території країни виділено чотири туристичних райони – Столичний, Західний, Центральний і Східний. Охарактеризовано туристичні райони Куби. У кожному туристичному районі визначено найважливіші види туризму, охарактеризовано основні курорти, готельну та ресторанну базу, культурно-історичні центри. Виявлено, що найбільш розвиненими туристичними районами є Столичний і Центральний. Вказано, що найважливішими видами туризму у всіх туристичних районах є купально-пляжний і лікувально-оздоровчий. Визначено перспективні напрями розвитку туризму в окремих туристичних регіонах.

Ключові слова: туризм, туристичний район, вид туризму, Куба.

Постановка наукової проблеми та її значення. Серед країн Карибського басейну Куба є однією з найбільш привабливих туристичних дестинацій, популярність якої серед іноземних